

10/09/2019

L'aprenentatge informal: clau per al desenvolupament professional de directius escolars

La participació dels directors/es escolars i dels docents en processos d'aprenentatge i desenvolupament professional és un factor que s'utilitza per determinar la qualitat dels nostres sistemes educatius. Aquests processos d'aprenentatge solen associar-se amb propostes de capacitació formal com cursos formatius o conferències. No obstant això, aquestes han estat qüestionades per diverses raons. Davant d'aquesta situació, en aquest estudi es proposa l'aprenentatge informal com a alternativa clau i té com a objectiu identificar els factors que promoguin el seu ús per part dels directors/es.

La qualitat i eficàcia de l'educació i els centres educatius és una de les grans preocupacions per polítics, acadèmics i professionals de l'educació. En aquest sentit, nombrosos estudis assenyalen que els directors, com a agents clau per al funcionament adequat dels centres educatius, són un factor clau per garantir la qualitat dels nostres sistemes educatius.

Les múltiples i canviants responsabilitats i funcions que els directors han d'assumir, així com l'increment de la seva autonomia en la gestió escolar i, en conseqüència, una major

responsabilitat, impliquen la seva necessària participació en processos d'aprenentatge continu. No en va, la participació de docents i directius escolars en activitats de desenvolupament professional constitueix un dels elements més destacats per predir la qualitat de la seva activitat professional.

Com sol ocórrer en altres contextos, és comú que la capacitació de directius escolars continuï associada a propostes de capacitació formal, abans i durant l'exercici de la seva funció directiva. En els darrers anys, la utilitat d'aquest tipus de propostes formatives tradicionals ha estat qüestionada a causa del seu elevat cost, per la falta de temps per part dels directius, pel fet que no satisfà les necessitats reals d'aprenentatge ni els interessos professionals, perquè ofereix un aprenentatge dispers i descontextualitzat i, sobretot, per l'escassa transferència dels aprenentatges a l'activitat laboral diària.

Davant d'aquesta situació, l'aprenentatge en el lloc de treball i, específicament, les oportunitats d'aprenentatge informal estan augmentant en importància a causa del seu major impacte en les persones i la baixa distorsió o interferència en el treball diari. Tot i això, en el context educatiu, existeixen pocs estudis que es focalitzin en aquest tipus d'estratègies d'aprenentatge informal i que proporcionin evidències per desenvolupar-les de manera efectiva.

El propòsit d'aquest estudi, publicat en la revista *Studies in Continuing Education* (Rodríguez Gómez, Ion, Mercader, López-Crespo, 2019), i desenvolupat com a part del projecte "ICEDU-Anàlisi dels processos d'aprenentatge organitzatiu i informal en els centres educatius. Validació de propostes tecnològiques per al desenvolupament institucional i professional docent (EDU2014-56070-P)", coordinat per Joaquín Gairín i David Rodríguez-Gómez, és identificar els factors que promouen les estratègies d'aprenentatge informal, en línia i presencialment, utilitzades per directius escolars com a part del seu desenvolupament professional.

El treball de camp es va realitzar entre novembre de 2015 i maig de 2016 i va consistir en l'aplicació d'un qüestionari autoadministrat en línia a una mostra de 715 directius escolars (409 d'escoles d'educació primària, 181 d'escoles d'educació secundària i 125 d'escoles amb ambdues etapes).

Els resultats mostren que el desenvolupament d'activitats d'aprenentatge, tant formal com, especialment, informal entre els directors, clarament requereix d'una cultura organitzacional 'amigable amb l'aprenentatge', una motivació clara cap a la professió, una forta determinació professional i una percepció positiva de les competències professionals com a directius. Els centres educatius han d'iniciar una transició que els porti des dels actuals sistemes i estructures de personal basades en l'ocupació a les basades en competències, on les estratègies d'aprenentatge informal constitueixen un pilar bàsic per promoure la innovació i la millora de les nostres escoles.

David Rodríguez-Gómez

Departament de Pedagogia Aplicada

Universitat Autònoma de Barcelona

david.rodriquez.gomez@uab.cat

Referències

[View low-bandwidth version](#)